

Determining the Awareness for IEP of Pre-Service Science Teachers

Talha Gündüz¹ and Seraceddin Levent Zorluoğlu²

¹ Suleyman Demirel University, Turkey, talhagunduz727@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5037-7362

² Suleyman Demirel University, Turkey, seraceddinzorluoglu@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8958-0579

To cite this article:

Gündüz, T. & Zorluoğlu, S. L. (2021). Determining the awareness for IEP of pre-service science teachers. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 2(2), 84-100.

Received: 04.26.2021

Accepted: 07.25.2021

Abstract

In the study it was aimed to determine the awareness of 31 pre-service science teachers (PST) at the 4th grade level for the individualized education program (IEP). The study was performed with case study. The data were collected by a semi-structured interview. Collected data were analyzed by content analysis method. Coding was generated by considering the information took part in the special education services regulation and by the answers given by the participants. Accordingly, 24 codes were formed by the researchers in total. According to the gained results, it was revealed that PSTs interpreted the definition of IEP from different point of view and their definitions remained superficial. In addition, it was understood that the knowledge level of PSTs about the students who have special needs, about the individualized education program development unit members and about the stages of preparing individualized education programs were insufficient. In accordance with the results gained, it is thought that it will contribute to the determination of the inadequacy of teacher candidates on this subject more easily and will give hints to studies to be carried out in the special education field.

Keywords: Individualized education program, Pre-service science teachers, Special education, Special needs students.

Article Type:

Original article

Acknowledge:

This article has been produced from the master thesis to be made by the name of "Determination of Preparing Individualized Education Program Competencies of Pre-Service Science Teachers".

Ethics Declaration:

The study has been prepared in accordance with the scientific ethical rules. Scientific study approval was acquired from the Ethics Committee of Süleyman Demirel University on 11.11.2020 with the number of decisions 98/6. Interviews with the participants included in the study were conducted on a voluntary basis and their direct quotations were included in accordance with their permission. Identity information of participants has been kept confidential.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının BEP'e Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi

Öz

Çalışmada, 4. sınıf düzeyinde öğrenim gören 31 fen bilgisi öğretmen adayının (FBÖA) bireyselleştirilmiş eğitim programına (BEP) yönelik farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemi desenlerinden durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Veriler yarı-yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde yer alan bilgiler ve katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alınarak kodlamalar oluşturulmuştur. Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından toplamda 24 kod oluşturulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre FBÖA'ların BEP'in tanımını farklı bakış açılarıyla yorumladıkları ve tanımlamalarının yüzeysel kaldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca FBÖA'ların özel gereksinimli öğrencilerin sınıflandırılması, BEP geliştirme birimi üyeleri ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama aşamaları hakkındaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ilgili kurumlar tarafından öğretmen adaylarının bu konu hakkındaki eksikliklerinin daha kolay tespit edilmesi ve özel eğitim alanında yapılacak çalışmalara fikir vermesi açısından katkısı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Fen bilgisi öğretmen adayları, Özel eğitim, Özel gereksinimli öğrenci.

Giriş

Ülkemizde, farklılık gözetmeksizin her bireyin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması temel alınmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Ayrıca toplum standartlarına göre farklılaşan özel gereksinimli bireylerin (ÖGB) de herhangi bir engel teşkil etmeden eğitim almaları, özel eğitimin temel ilkelerinde yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

ÖGB'ler, toplum standartlarının altında veya üstünde oldukları için her ne kadar normal eğitim programlarına dahil edilseler de öğretim programları yetersiz kalmaktadır (Aydoğdu, Benli & Kapucu, 2020; Esmer, Yılmaz, Güneş, Tarım & Delican, 2017; Kırcaali-İftar, 1998; Yaman, 2017). Bu yetersizliğin giderilmesi ve ÖGB'lerin akademik anlamda kazanılması için özel gereksinimli öğrencinin (ÖGÖ) performans ve ihtiyaçlarına göre programların hazırlanması ve ÖGÖ'lerin bu programlara tabi tutulması gerekmektedir (Bağçeci & Demir, 2011; Söğüt & Deniz, 2018; Şahin & Gürler, 2018). Bu program, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) olarak adlandırılmaktadır (MEB, 2018). BEP, ÖGÖ'lerin akademik başarıları, becerileri ve gelişimleri doğrultusunda uzman ekip tarafından gerekli amaçların ve hizmetlerin belirlendiği bir programdır (Kargın, 2007; Musyoka & Clark, 2017; Vuran, 2003).

BEP'in hazırlanması ve uygulanmasında öğretmenler aktif olarak sürece dahil olmaktadır (MEB, 2018). Çünkü öğretmenler ÖGÖ'lerin öğrenme sürecini kolaylaştırmalarında, sınıf düzenini, yönetimini sağlamalarında ve öğrencinin eğitim-öğretim hedeflerine ulaşmalarında oldukça önemli rol oynamaktadırlar (Avcıoğlu, 2011; Esmer, Yılmaz, Güneş, Tarım & Delican, 2017; Yazıcıoğlu, 2019). Öğretmenlerin, ÖGÖ'lerin eğitimindeki bu rolleri göz önüne alındığında BEP hazırlama yeterliklerine sahip olmaları beklenmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin hizmete başlamadan önce özel eğitim hakkında bilgi sahibi olması, ÖGÖ'leri tanıması ve ÖGÖ'lerin eğitimlerine yönelik bilgilerinin yeterli düzeyde olması için öğretmenlik lisans programlarının genelinde 'özel eğitim' dersinin okutulması 2007 yılında ülkemizde zorunlu hale getirilmiştir (Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK], 2007). Sonrasında Yüksek Öğretim Kurulu tarafından 2018 yılında öğretmenlik lisans programı güncellenmiştir (YÖK, 2018). Böylelikle yeni öğretmenlik programlarında "Özel Eğitim" dersinin içeriğinde kaynaştırma eğitimi konusuna da yer verilmiştir. Bu durumda 'Özel eğitim' dersi, "Özel Eğitim ve Kaynaştırma"

dersi olarak güncellenmiştir. Öğretmenlik programlarında okutulan bu dersin içeriğinde özel eğitimde yer alan temel kavramlar, özel eğitimin temel ilkeleri, ÖGÖ'lerin tanılanması ve değerlendirilmesi, kaynaştırma eğitimi, ebeveynlerin eğitim sürecine dahil edilmesi, ÖGÖ'lerin türleri ve özellikleri, ÖGÖ'nün ihtiyaçlarına bağlı uygulanabilecek öğretim yöntem-teknikleri, ders materyalleri, destek eğitim hizmetleri ve BEP'in hazırlanması-uygulanması gibi konular yer almaktadır (YÖK, 2018).

BEP'in ÖGÖ'ler için gerekli olması ve öğretmenlerin de bu süreçteki önemli görev ve sorumluluklarının bulunması durumundan yola çıkarak alanyazında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde okul yöneticilerinin (Ayanoğlu & Gür-Erdoğan, 2019; Timothy & Agbenyega, 2018), zihin engelliler öğretmenlerinin (Avcıoğlu, 2011), ilköğretim öğretmenlerinin (Burunsuz, 2019; Burunsuz ve İnce 2020), okul öncesi öğretmenlerinin (Evyapan, 2020, Tekin-Ersan & Ata, 2017), üstün zekalılar öğretmenlerinin (İlik, 2019), sınıf öğretmenlerinin (Sarıgöz, 2019; Yaman, 2017) ve sınıf öğretmen adaylarının (Debbağ, 2017), BEP'in hazırlanmasına ve uygulanmasına yönelik görüşleri; zihin engelliler öğretmenlerin (Öztürk & Eratay, 2010) ve ilköğretim öğretmenlerinin (Yılmaz & Batu, 2016) BEP hakkındaki görüşleri; sınıf ve rehberlik öğretmenlerinin (Özan, 2019), özel eğitim öğretmenlerinin (Al-Shammari & Hornby, 2020) BEP'e yönelik deneyimleri; Öğretmen görüşlerine göre BEP'in gerekliliğine yönelik algılar (Lee-Tarver, 2006; Simon, 2006); sınıf öğretmenlerinin (Söğüt & Deniz, 2018), rehberlik öğretmenlerinin (Bafra-Tike & Kargın, 2009), özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin (Çıkkılı, Gönen, Bağcı & Kaynar, 2020; Şahin & Gürler, 2018) BEP hazırlanma sürecinde karşılaştıkları güçlükler; BEP modeli geliştirme çalışması (Royer, 2017); ebeveynlerin BEP'e yönelik memnun olma durumları (Slade, Eisenhower, Carter & Blacher, 2018); BEP'in değerlendirilmesi (Albarel vd., 2020; Blackwell & Rossetti, 2014; Boavida, Aguiar, Mcwilliam & Pimentel, 2010; Lynch & Adams, 2008); öğrencilerin (Agran & Hughes, 2008; Benniger, 2005) ve ebeveynlerin (Fish, 2010; Zeitlin & Curcic, 2014) BEP toplantılarına katılımlarına ilişkin görüşleri konularına yönelik çalışmalar yer almaktadır.

Alanyazında bulunan çalışmaların çalışma grubu/örneklemi genel olarak incelendiğinde sınıf öğretmeni/öğretmen adayı, özel eğitim öğretmeni, okul yöneticileri ve çeşitli öğretmenlik branşları seçilerek BEP hazırlama ya da uygulama yeterliliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada incelenen kaynaklar arasında branş öğretmenlerine yönelik BEP ile ilgili çalışmalara ise yeterince ağırlık verilmemiştir. Fakat kaynaştırma eğitiminin yaygın hale gelmesiyle birlikte özel eğitim öğretmenlerinin yanı sıra branş öğretmenlerinin de özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi için belli bir bilgi düzeyine ulaşmaları önem arz etmektedir (Camcı-Erdoğan, 2020). Branş öğretmenleri arasında özellikle fen bilgisi öğretmenlerinin ÖGÖ'lerin eğitiminde yeterli düzeyde bilgilerinin olması beklenmektedir. Çünkü ÖGÖ'ler fen eğitiminde hedeflenen başarıya ulaşmakta güçlük yaşamaktadırlar (Kocaöz, 2019). Bu güçlüklerin ortadan kaldırılması için fen bilgisi öğretmenlerinin ÖGÖ'ye özgü olarak uygun ders materyallerini sağlaması, uygun öğretim yöntem-tekniklerini uygulaması ve uygun kazanımları kazandırması gerekmektedir (Avcıoğlu & Rüstioğlu, 2018). Bu gerekliliklerin karşılanmasında ise BEP'in ÖGÖ için hazırlanması ve uygulanması önem arz etmektedir. Çünkü BEP, ÖGÖ'lerin eğitim süreçlerinin sistematik olarak planlanmasına ve uygulanmasına sağlam zemin hazırlamaktadır (Şahin, 2012). Bu durumlar göz önünde bulundurularak özel eğitim dersi almış fen bilgisi öğretmen adaylarının (FBÖA) BEP'e yönelik farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan "Fen bilgisi öğretmen adaylarının BEP'e yönelik farkındalıkları nelerdir?" ana araştırma problemine ve aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmıştır:

- FBÖA'ları BEP'i nasıl tanımlamaktadırlar?
- FBÖA'ların ÖGÖ türleri hakkındaki bilgileri nelerdir?
- FBÖA'ların BEP geliştirme birimi üyelerini bilme durumları nasıldır?

- FBÖA'ların BEP'in hazırlanmasına yönelik bilgileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma, FBÖA'ların farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla durum çalışması deseni kullanılarak yürütülmüştür. Durum çalışması, “nasıl” ve “niçin” soruları dikkate alınarak yapılan çalışmalarda, nitel veri toplama araçları yardımıyla bir olgu, olay, durum ya da durumlar hakkında derinlemesine bilgi toplanarak araştırılan durumun sebep-sonuçlarını anlamak amacıyla kullanılan araştırma desenidir (Creswell, 2018; Leymun, Odabaşı & Yurdakul, 2017; Saban & Ersoy, 2019; Yıldırım & Şimşek, 2018). Çalışmada, FBÖA'ların BEP hakkındaki farkındalık durumu inceleneceğinden dolayı durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme türü olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş olan ölçüt ya da ölçütlere uygun gelen durumların araştırılması esas alınmaktadır (Patton, 2018; Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu örnekleme türünde belirlenecek ölçüt araştırmacı tarafından belirlenebilir ya da öncesinde hazırlanan ölçüt listesi uygulanabilir (Baş & Akturan, 2017). Çalışmada, ‘Özel Eğitim dersi alan fen bilgisi öğretmenliği bölümü 4. sınıf öğrencileri’ olması ölçüt olarak kabul edildiğinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır.

Çalışmaya Süleyman Demirel Üniversitesi fen bilgisi öğretmenliği lisans programında öğrenimlerine devam eden 8’i erkek, 23’ü kadın olmak üzere toplamda 31 4. sınıf öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adayları çalışmaya gönüllü olarak katılım göstermişlerdir. Veri toplama aşamasında katılımcılar ile görüşme sırası ve öğretmen adayı kısaltması göz önünde bulundurularak ÖA1, ÖA2, ÖA3..., ÖA31 şeklinde kodlamalar kullanılmıştır. Böylelikle öğretmen adaylarının kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve çalışma etik kurallar çerçevesinde yürütülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Çalışmada, veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen toplamda dört sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşmeler, oluşturulan görüşme formuna tamamen bağlı kalmadan derinlemesine bilgi elde etmeye olanak sağlayan veri toplama araçlarıdır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2018; Güler, Halıcıoğlu & Taşkın, 2015). Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu, ilgili alanyazında bulunan makalelerde yer alan görüşme soruları ve görüşme formu incelenerek dikkat edilmesi gereken hususlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu bir özel eğitim uzmanı tarafından incelenmiş ve uzmanın verdiği düzeltmeler sonucunda araştırmacılar arası fikir birliği sağlanarak düzeltilmiştir. Görüşme formu ile ilgili olarak en detaylı düzeltme toplanan veriler hakkında derinlemesine bilgi elde etmek ve soruların daha anlaşılır kılınması sebebiyle görüşme sorularına sonda sorular eklenerek yapılmıştır. Düzeltmelerden sonra özel eğitim uzmanı ve araştırmacılar bir araya gelerek görüşme sorularının ve sonda sorularının son haline karar vermişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1.

Görüşme Soruları ve Sonda Sorular

Görüşme Soruları	Sonda Sorular
BEP nedir?	Alanyazında BEP, “bireyselleştirilmiş”, “eğitim”, “program” olmak üzere üç ögede değerlendirilmektedir. Buna göre BEP’in tanımını yapabilir misiniz?

BEP hangi öğrenciler/bireyler için hazırlanmaktadır?	Ne tür yetersizliği bulunan/özel gereksinimli olan öğrenciler için hazırlanmaktadır?
BEP geliştirme birimi üyeleri kimlerden oluşmaktadır?	
BEP hazırlama aşamaları nelerdir?	BEP hazırlarken ilk basamak olarak ne yapılması gerekir? Sonraki aşamalarda sırasıyla neler yapılması gerekir?

Çalışmada görüşmeler, COVID-19 sebebi ile Zoom isimli video konferans platformu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların gönüllü olma şartına bağlı olarak ses kaydına alınmıştır. Yapılan görüşmeler ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde metin ya da metinlerin içeriğindeki sözcük, cümle ve temalar belirlenerek araştırmacı tarafından kod/kategoriler oluşturulur ve bunlar en uygun kod/kategoriye yerleştirilerek tekrarlanma sıklıkları yazılır (Kızıltepe, 2021; Silverman, 2018). Katılımcıların verdikleri cevaplar ve alanyazında BEP hakkındaki bilgiler göz önünde bulundurularak 27 farklı kod araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Sonrasında oluşturulan kodlar bir uzman tarafından incelenmiş ve uzman görüşü doğrultusunda benzer kodlar birleştirilerek 24 kod olarak düzenlenmiştir. Ek olarak araştırmacılar katılımcıların görüşme esnasındaki ifadelerini dikkate alarak objektif bir şekilde kodları oluşturmuşlardır.

Toplanan verilerin analizinde iki araştırmacının ortak olarak belirlediği kodlar kullanıldığından ve bu kodlara yönelik uzman görüşü alındığı için verilerin analizinde güvenilirlik katsayısı hesaplanmamıştır. Ayrıca çalışmanın inandırıcılığını sağlamak için görüşme sırasında katılımcılara sorulan sorulara ilişkin ifadeler teyit ettirilerek eksik ya da yanlış anlaşılan bölümler düzenlenmiştir. Düzenlenen bölümler bilimsel etiğe uygun olacak şekilde yalnızca katılımcı teyidine göre değiştirilmiştir.

Nitel araştırma çalışmalarında aktarılabilirliğin sağlanması amacıyla doğrudan alıntılar genellikle tercih edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018) Bu sebeple çalışmanın aktarılabilirliğinin sağlanması için bulgular bölümünde yer alan tablo ya da şekillerdeki kodları karşılayacak şekilde katılımcıların verdikleri cevaplara yönelik doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, katılımcılardan toplanan verilerin analizleri görüşme formunda bulunan sorular dikkate alınarak tablo ve şekillerle desteklenerek verilmiştir.

BEP'i Tanımlama Durumları

Tablo 2.

Öğretmen adaylarının BEP'in tanımına yönelik görüşleri

BEP'in Tanımları	f	Tanımlara İlişkin Öğretmen Adaylarının Örnek İfadeleri
ÖGÖ'nün ihtiyacına yönelik hazırlanan plan/program	17	ÖA31: "Özel gereksinimi olan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hazırlanan bir programdır."

Bireye özgü hazırlanan plan/program	6	ÖA2: “Özel eğitim gereksinimi duyan öğrencilerin yani bireylerin kendilerine özel olarak, her bir bireye özel olarak hazırlanan bir ders programıdır.”
Yetersizliği olan öğrenciler için hazırlanan plan/program	4	ÖA13: “Yetersizliği olan öğrencilerimiz için hazırlanan bir program.”
Öğrenmeyi kolaylaştıran plan/program	3	ÖA8: “Bireyselleştirilmiş eğitim programı yetersizliği olan öğrencileri programdan koparmadan onların eksik kalmamasını sağlayarak onların öğrenimini kolaylaştırmaya çalıştıran program diyebilirim.”
Aile-Öğretmenin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan plan/program	1	ÖA28: “Bireyin ailesi tarafından onaylanmış ailenin öğrencinin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanmış bir programdır diye düşünüyorum.”

FBÖA’ların tanım yaparken ki odak noktaları düşünülerek ‘ÖGÖ’ler için hazırlanan plan/program’, ‘Bireye özgü hazırlanan plan/program’, ‘Yetersizliği olan öğrenciler için hazırlanan plan/program’, ‘Öğrenmeyi kolaylaştıran plan/program ve ‘Aile-Öğretmenin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan plan/program BEP tanımına yönelik toplam 6 kod oluşturulmuştur (Tablo 2). FBÖA’ları BEP’i en çok özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan bir plan/program (f:17) olarak betimlerken; en az aile ve öğretmenin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan bir plan/program (f:1) olarak betimlemişlerdir. BEP’in tanımına ilişkin farklı tanımlara da yer verilmiştir. Ayrıca, FBÖA’ları bireye özgü hazırlanan plan/program (f:6); herhangi bir yetersizliği bulunan öğrenciler için hazırlanan plan/program (f:4); özel gereksinimi olan öğrencilerin öğrenimini kolaylaştırma için hazırlanan plan/program (f:3) ve özel gereksinimi olan öğrencinin ailesinin ve öğretmenlerinin ihtiyaçlarının karşılanması için hazırlanması gerekli olan plan/program (f:1) şeklinde tanımlamalar yapmışlardır.

ÖGÖ’leri Bilme Durumları ve Tekrarlama Sıklıkları

Tablo 3 oluşturulurken Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY, 2018)’nde yer alan ÖGÖ türlerinin sayısı dikkate alınmıştır. ÖEHY (2018)’e göre ÖGÖ’ler “Görme yetersizliği”, “İşitme yetersizliği”, “Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler”, “Ortopedik yetersizliği olan öğrenciler”, “Otistik öğrenciler”, “Üstün yetenekli öğrenciler”, “Dikkat ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler”, “Birden çok yetersizliği olan öğrenciler”, “Süreğen hastalıkları bulunan öğrenciler”, “Duygusal ve davranışsal bozukluğu olan öğrenciler”, “Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler”, “Dil ve konuşma bozukluğu olan öğrenciler” olmak üzere 12 ayrı kategoride sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar dikkate alındığında 1-3 aralığında öğrenci belirten ‘Az düzeyde bilgisi var’, 4-6 aralığında öğrenci belirten ‘Kısmen bilgisi var’ kodları oluşturulmuştur.

Tablo 3.

Öğretmen adaylarının ÖGÖ’lerin sınıflandırılmasına yönelik bilgi düzeyleri

Öğretmen Adaylarının Bilgi Düzeyleri	f
Kısmen bilgisi var	25
Az düzeyde bilgisi var	6

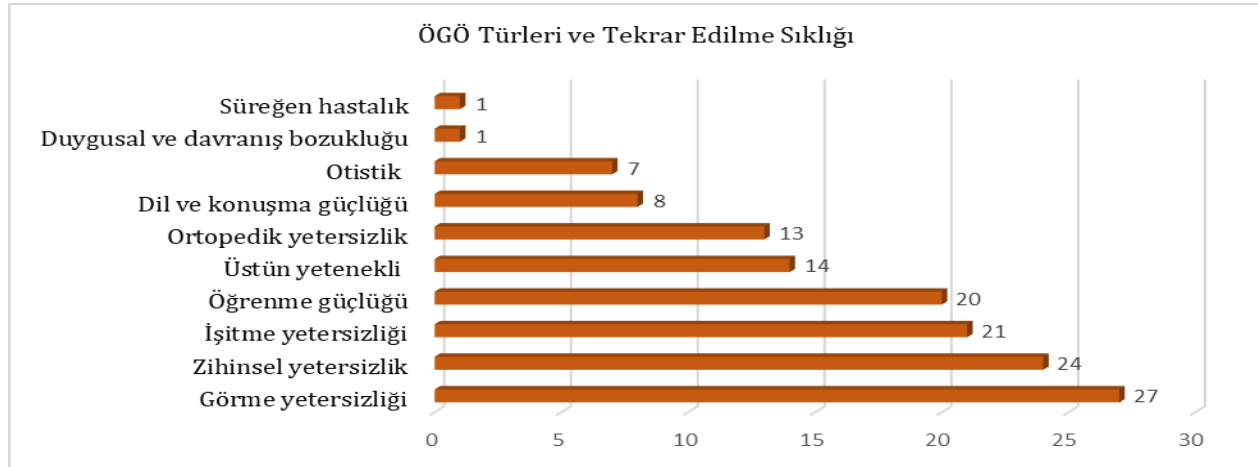
Tablo 3'te FBÖA'ların ÖGÖ'lerin sınıflandırılmasına yönelik bilgi düzeylerine yer verilmiştir. ÖGÖ'lerin sınıflandırılmasına yönelik kısmen bilgisi olan 25 FBÖA bulunurken; az düzeyde bilgisi olan 6 FBÖA bulunmaktadır.

'Kısmen bilgisi var' koduna yerleştirilen FBÖA'ların ifadelerine bakıldığında en az dört ÖGÖ'yü sınıflandırdıkları (ÖA15: "... zihinsel yetersizliği olan öğrenciler, görme engelli öğrenciler, zihinsel engelli öğrenciler, IQ seviyesi çok yüksek öğrenciler ya da özgül öğrenme güçlüğü olan öğrencilere de uygulanabilir."); en çok altı ÖGÖ'yü sınıflandırdıkları (ÖA4: "... görme engelli öğrenciler, konuşma güçlüğü olan öğrenciler, otistik öğrenciler, zihinsel engelli öğrenci için ya da yüksek seviyede IQ düzeyine sahip öğrenciler için hazırlanabilir.") ortaya çıkmıştır. 'Az düzeyde bilgisi var' koduna yerleştirilen FBÖA'ların ifadelerine bakıldığında ise en az iki ÖGÖ türünü belirttikleri (ÖA8: "Görme yetersizliği oluyor ya da işitme engeli olabiliyor yetersizlikleri pardon. Bunlar için kullanılıyor."); en çok ise üç ÖGÖ türünü belirttikleri (ÖA19: "Bu program mesela zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için hazırlanabilir. Yani bedenen engeli olan öğrenci için de hazırlanabilir. Öğrenme güçlüğü öğrencisi için de...) görülmüştür.

Bu bulguya ait kodlar ÖEHY (2018) içeriğinde yer alan ÖGÖ sınıflandırılması referans alınarak oluşturulmuştur (Şekil 1). Fakat FBÖA verdikleri cevapların arasında "Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu" ve "Birden çok yetersizlik" sınıflandırılması bulunmadığı için bu kodlara Şekil 1'de yer verilmemiştir. Bu yönde 10 farklı kod oluşturulmuştur.

Şekil 1.

Öğretmen adaylarının ÖGÖ türlerini tekrar etme sıklıkları

FBÖA'ların verdikleri cevaplar incelendiğinde en çok görme yetersizliği olan öğrenciler (27) için; en az ise süreğen hastalığı olan (1) ve duygusal-davranış bozukluğu olan öğrenciler (1) için BEP hazırlandığını belirtmişlerdir. FBÖA'lar, zihinsel yetersizlik (24), işitme yetersizliği (21) ve öğrenme güçlüğü olan öğrenciler (20) için de BEP'in hazırlandığını sıklıkla belirtmişlerdir. Ayrıca üstün yetenekli öğrenciler (14), ortopedik yetersizliği olan öğrenciler (13), dil ve konuşma güçlüğü olan öğrenciler (8) ve otistik öğrenciler (7) FBÖA'larının cevapları arasında yer almaktadır.

BEP geliştirme birimi üyelerini bilme durumları

Şekil 2'de ÖEHY (2018)'de yer alan bilgiler ve FBÖA'ların cevapları göz önünde bulundurularak 'Bilgisi yok', 'Kısmen 've 'Bilgisi var ' olmak üzere toplam üç kod oluşturulmuştur. FBÖA'larının bilme durumları BEP geliştirme biriminde yer alan üye sayısı dikkate alınarak belirlenmiştir. Katılımcılar BEP geliştirme birimi üyelerinden (0-2) arasında belirtilmişse bilgisinin olmadığı; (3-4) arasında belirtilmişse kısmen bilgisinin olduğu ve (5-6) arasında belirtilmişse bilgisinin olduğu kabul edilmiştir.

Şekil 2.

Öğretmen adaylarının BEP geliştirme birimi üyelerini bilme durumları

FBÖA'larının BEP geliştirme birimi üyelerini bilme durumlarına Şekil 2'de yer verilmiştir. BEP geliştirme birimi üyelerini bilme durumlarına yönelik 14 FBÖA'nın bu konu hakkında bilgisinin olduğu; 12 FBÖA'nın kısmen bilgisinin olduğu ve 5 FBÖA'nın ise yeterince bilgisinin olmadığı görülmüştür. Şekil 2'de yer alan kodları karşılayacak şekilde FBÖA'ların doğrudan alıntılarını aşağıda yer verilmiştir:

Bilgisi var koduna yerleştirilen FBÖA örnek ifadesi

ÖA8: "Sınıf öğretmenleri yani fen bilgisi de olabilir branş öğretmenleri. Bu kadar."

Kısmen koduna yerleştirilen FBÖA örnek ifadesi

ÖA13: "Okul müdürü, sınıf öğretmeni bunlar bulunuyor. Bir de rehber öğretmeni var. Bunlar geliyor şu an aklıma."

Bilgisi var koduna yerleştirilen FBÖA örnek ifadesi

ÖA23: "Okul ya da okul müdürünün görevlendirdiği müdür yardımcısı var. Daha sonrasında sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri yer alıyor. Ondan sonra rehber öğretmen yer alıyor. Öğrencinin velisi ve aynı zamanda öğrenci de yer alıyor."

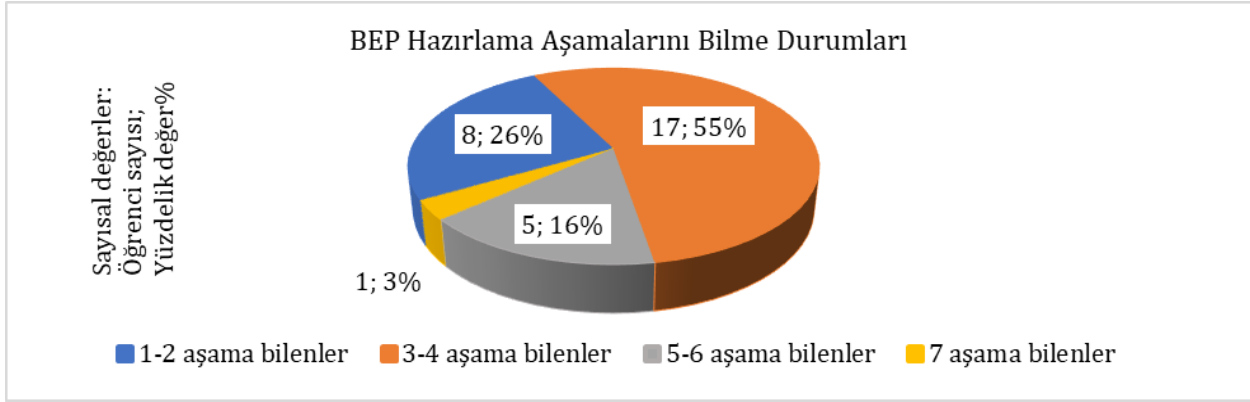
BEP hazırlama aşamalarını bilme durumları

FBÖA'ların son görüşme sorusuna verdikleri cevaplara ait bulgulara bu bölümde yer verilmiştir. BEP'in hazırlanmasının Gülen (2010) ve Vuran (2003) "BEP ekibinin oluşturulması", "Öğrencinin mevcut performans düzeyinin belirlenmesi", "Uzun dönemli ve kısa dönemli amaçların belirlenmesi", "Uygun ortam ve destek eğitim hizmetlerinin belirlenmesi", "Bireyselleştirilmiş öğretim programının hazırlanması (BÖP)", "Uygun materyal seçimi ve öğretim yöntem teknikleri" ve "Değerlendirme biçimine karar verilmesi" olmak üzere toplam yedi farklı aşamadan oluştuğunu belirtmişlerdir. Bu doğrultuda katılımcıların verdikleri cevaplara göre FBÖA'ların BEP hazırlama aşamalarını bilme durumlarına yer verilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3.

Öğretmen adaylarının BEP hazırlama aşamalarını bilme durumları

Şekil 3 incelendiğinde FBÖA'ların BEP hazırlama aşamalarını bilme durumlarına yönelik frekans sayıları ve yüzdeleri verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre FBÖA'ların %26 (f:8)'sı 1-2 arasında; %55 (f:17)'i 3-4 arasında; %16 (f:5)'sı 5-6 arasında ve %3 (f:1)'ü yedi BEP hazırlama aşamasını belirttiği görülmektedir.

BEP hazırlama aşamalarına yönelik oluşturulan her koda ilişkin FBÖA'ların örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

1-2 aşama bilenler

ÖA3: "Kısa dönemli hedefler var. Uzun dönemli hedefler var. Öğrenciye öğretim verilmesi esnasında hangi öğretim yöntem tekniklerinin kullanılacağı var. Hangi materyallerin kullanılacağı var."

3-4 aşama bilenler

ÖA4: "Başta öğrencilerin neleri yapıp neleri yapamadığını bilmem gerekiyor. Kazanımları ona göre çeşitlendirmem gerekiyor. İşte kısa dönemli hedefler uzun dönemli hedefler vardı... Görme engelli öğrenci ise mesela ona yönelik çalışmalarda materyaller ve öğretim yöntemlerini hazırlamam gerekiyor. Öğrencileri değerlendirmek istediğimde onlara ayrı bir değerlendirme hazırlayabilirim."

5-6 aşama bilenler

ÖA16: "Öğrencinin var olan performans düzeyi vardı. Sonra içerisinde kısa ve uzun vadeli hedefler vardı. Araç-gereçler, öğretim yöntemleri, değerlendirme, BEP geliştirme birimi yine içerisinde olması gerekli. Bu kadar geldi aklıma."

7 aşama bilenler

ÖA28: "İlk önce ekip oluşturuluyor. Daha sonra o bireyin eğitsel performans düzeyi belirleniyordu. Uygun eğitim ortamı sağlanıyordu. Daha sonra uzun dönemli ve kısa dönemli amaçlar belirleniyordu. Bireyselleştirilmiş öğretim programı hazırlanıyordu. BÖP. Uygun öğretim materyalleri ve uygun öğretim yöntem teknikleri belirleniyor. BEP değerlendiriliyordu en son."

Sonuç ve Tartışma

Yapılan çalışmada 4. sınıf FBÖA'ların BEP'e yönelik farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacına uygun olacak şekilde ana araştırma problemi ve alt problemler oluşturulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın amacının dışına çıkmadan ve bulguların sonuçlarına bağlı kalacak şekilde FBÖA'ların BEP'e yönelik farkındalıklarının sonuçları alanyazın destekli olarak tartışılmıştır.

Elde edilen bulguların sonucuna göre FBÖA'ların hepsinin BEP'in tanımını yaptıkları görülmüştür. Herhangi bir yanlış tanım yapmalarına karşın her biri BEP'i farklı bakış açıları ile yorumlamışlardır (Tablo 1). Alanyazındaki BEP tanımlarına bakıldığında FBÖA'ların tanımlarıyla örtüşmektedir (Bağlama, Sakallı-Demirok & Akçamete, 2019; Musyoka & Clark, 2017; Taşdemir, Taşdemir, Keskinliç, Köksal & Şahin, 2017; İlik, 2019; Vuran, 2003). Fakat FBÖA'lar alanyazında belirtilen tanımlardaki "destek eğitim hizmetleri", "uygun ortam", "uygun materyal-öğretim yöntem teknikleri", "uzman ekip" gibi BEP'in içeriğinde yer alan ifadeleri tanımlamalarında yer vermemişlerdir. Bu durumda bütün FBÖA'ların BEP'in tanımını yapabildikleri; ancak tanıma ilişkin temel düzeyde bilgilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde yapılan çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun BEP'i tanımlayabildiği sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz & Batu, 2016). Ayrıca öğretmenler BEP'in ÖGÖ'lerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için hazırlandığını (Yılmaz & Batu; Tekin-Ersan & Ata; 2017) ve ÖGÖ'lerin ebeveyn ve öğretmenlerine faydalı bir program olduğunu belirtmişlerdir (Öztürk & Eratay, 2010). Bu durumda öğretmenlerin ve FBÖA'ların yaptıkları tanımlar arasında da benzerlikler olduğu görülmüştür (Tablo 1).

BEP'in işlevsel olabilmesi için öğretmen ve öğretmen adaylarının ÖGÖ türleri hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Çünkü ÖGÖ'nün mevcut performansı ve ihtiyaçları belirlenerek BEP hazırlanırsa ÖGÖ'nün eğitsel gereksinimlerini karşılar, kendisini tanımasına olanak verir ve olumlu yönde kişiliğinin gelişmesine katkısı olur (Baltacı, 2016). Bu durum göz önünde bulundurularak FBÖA'ların ÖGÖ'lere ilişkin bilgi düzeylerine ait bulguların sonucuna yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre FBÖA'ların çoğunluğunun ÖGÖ'lerin sınıflandırılmasına yönelik bilgi düzeylerinin kısmen olduğu ortaya çıkmıştır. Ek olarak FBÖA'ların az bir kısmının ise bu konuda düşük seviyede bilgisinin olduğu belirlenmiştir. Aynı bulgunun başka bir sonucuna göre ise FBÖA'ları çoğunlukla görme yetersizliği, zihinsel yetersizliği, işitme yetersizliği ve öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için BEP hazırlandığını düşünmüşlerdir. Yapılan benzer çalışmalarda ise öğretmen adaylarının ÖGÖ türlerine yönelik zihinsel yetersizlik, bedensel yetersizlik, otizm, üstün yetenekli cevaplarını verdikleri görülmüştür (Eldeniz-Çetin & Acay-Sözber, 2016; İlgar, 2017). Sonuçlar karşılaştırıldığında konuya yönelik benzer cevapların verildiği görülse de bazı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıkların nedeni olarak çalışma gruplarında bulunan katılımcıların farklı olması ya da her katılımcının algılama durumunun farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca Eldeniz-Çetin ve Acay-Sözber (2017)'in çalışmasındaki elde edilen bulguda öğretmenin sadece dersine giren ÖGÖ türlerini sınıflandırdığı göze çarpmaktadır. Yani çalışmadaki katılımcıların FBÖA'larından farklı cevap vermelerinde bu durumun da etkisi olabilir.

Çalışmanın başka bir sonucunda ise FBÖA'ların BEP geliştirme birimi üyelerini bilme durumları ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre FBÖA'ların 14'ünün BEP geliştirme birimi üyelerinin büyük bir kısmını veya hepsini bildiği; 12'sinin kısmen bildiği; 5'inin ise az bir kısmını bildiği ortaya çıkmıştır. Genel olarak bakıldığında FBÖA'ların çoğunluğunun bu konuda yeterli bilgi düzeyinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin de BEP geliştirme birimi üyeleri hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı sonucuna ulaşan Yüksel, Oğur ve İşbilir (2020)'in çalışması ile benzerlik göstermiştir.

FBÖA'ların BEP'e yönelik farkındalıklarının belirlenmesinde bir diğer önemli unsur ise BEP hazırlama aşamaları hakkındaki bilme durumlarının ortaya çıkarılmasıdır. Bu doğrultuda FBÖA'larına BEP hazırlama aşamaları sorulmuştur. Elde edilen bulguların sonucunda ise FBÖA'ların büyük bir kısmının (1-2 aşama bilenler, %26; 3-4 aşama bilenler, %55) BEP hazırlama aşamaları hakkında kısmen bilgisi olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer FBÖA'ların (5-6 aşama bilenler, %16; 7 aşama bilenler, %3) ise BEP hazırlama aşamaları hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Bu durumda FBÖA'ların çoğunluğunun BEP hazırlama aşamalarına yönelik yeterli düzeyde bilgisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara paralel olarak öğretmenlerin BEP hazırlama aşamalarını uygularken güçlük çektikleri (Toprak, 2018) ve BEP'in hazırlanmasına ilişkin bilgilerinin yetersiz olduğu (Eldeniz-Çetin & Sözber, 2016; Söğüt & Deniz, 2018; Tekin-Ersan & Ata, 2017; İlik, 2019)

sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin BEP hazırlama sürecinde kendilerini sorumlu olarak görmemelerinden ve konuya yönelik yeterince araştırma yapmamalarından kaynaklı olarak bilgilerinin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Ek olarak öğretmenlerin bilgi düzeyindeki yetersizliklerinin sebebi olarak BEP'in hazırlanması ve uygulanması süreci ile ilgili hizmet-içi eğitimin yeterli düzeyde verilmemesinden kaynaklanıyor olabilir. FBÖA'ların ise ÖGÖ'lerin eğitimine ve BEP'e gereken ilgiyi göstermemelerine bağlı olarak BEP hakkındaki bilgilerinin yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Ayrıca 'Özel Eğitim' dersi içeriğinde BEP konusuna ayrılan sürenin sınırlı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu durumun FBÖA'ların BEP hakkındaki bilgi düzeylerine olumsuz bir şekilde yansımaya etkisi olabilir. Bu çalışmaların sonuçlarından farklı olarak Vuran, Bozkuş-Genç ve Sani-Bozkurt (2017)'ün çalışmasında ise öğretmen adaylarının BEP hazırlama aşamalarına yönelik bilgi düzeylerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğretmen adaylarının iş birliğine dayalı öğrenme yöntemiyle konuya yönelik eğitim alma durumları diğer çalışmalara göre farklı sonuçların ortaya çıkmasında etkili olabilir.

Yapılan çalışmanın sonuçları Süleyman Demirel Üniversitesinde öğrenim gören FBÖA'ları ile sınırlıdır. Bu çalışmanın sınırlılığının minimum düzeye indirilmesi için başka branşlarda öğrenim gören öğretmen adayları ya da fen bilgisi öğretmenleri, yapılacak çalışma grubu/örnekleme dahil edilerek bu çalışma tekrardan gerçekleştirilebilir. Çalışmanın konusuna benzer bir konu belirlenip yöntemsel olarak (nicel ya da karma araştırma yöntemleri) değişikliğe gidilebilir. Böylelikle yapılacak çalışmanın kapsamı daha da genişletilebilir. Ayrıca fen bilgisi öğretmenliği lisans programında "Özel eğitim" dersi içeriğinin ve ders saatinin artırılması; özel eğitimi kapsayacak seçmeli derslerin, diğer sınıf düzeylerindeki ders programına eklenmesi önerilebilir. Özel eğitim dersinde teorik öğretimin yanı sıra BEP'e yönelik uygulama ve etkinliklere de yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Albarel, F., Pellegrini, I., Rahabi, H., Baccou, C., Gonin, L., Rochette, C., Vermalle, M., Cuny T., Castinetti, F., & Brue, T. (2020). Evaluation of an individualized education program in pituitary diseases: a pilot study. *European Journal of Endocrinology*, 183(6), 551-559. <https://doi.org/10.1530/EJE-20-0652>
- Al-Shammari, Z., & Hornby, G. (2020). Special education teachers 'knowledge and experience of IEPs in the education of students with special educational needs. *International Journal of Disability, Development and Education*, 67(2), 167-181 <https://doi.org/10.1080/1034912X.2019.1620182>.
- Agran, M., & Hughes, C. (2008). Students' opinions regarding their Individualized Education Program involvement. *Career Development for Exceptional Individuals*, 31(2), 69-76. <https://doi.org/10.1177/0885728808317657>
- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamaya ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(1), 39-53. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000156
- Avcıoğlu, H. & Rüştioğlu, O. (2018). Özel eğitimde fen ve sosyal bilgiler öğretimi. H. Avcıoğlu (Ed.), *Özel eğitimde fen bilgisi öğretimi ve önemi* (1. baskı, s. 1-14) içinde. Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Ayanoğlu, Ç., & Gür Erdoğan, D. (2019). Okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere hazırlanması/uygulanması hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri*, 20(4), 677-706. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.531039>
- Bafra-Tike, L., & Kargın, T. (2009). Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin tutumları ve bu süreçte karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1933-1972.

- Bağçeci, B., & Demir, A. (2011, Eylül 8- Eylül 10). Eğitimde bireysel farklılıklar ve önemi. Sempozyum:20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Burdur, Türkiye.
- Bağlama, B., Sakallı-Demirok, M., & Akçamete, G. (2019). Special education teachers 'attitudes towards developing individualized education programs and challenges in this process. *Near East University Online Journal of Education*, 2(1), 38-57.
- Baltacı, R. (2016). Üstün yetenekli öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirme. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 3(1), 33-41.
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Yöntemleri. *Nitel araştırmalarda örnekleme*. (3. baskı, s. 225-234) içinde. Seçkin Yayıncılık.
- Benninger, K. (2004). Perceptions of student involvement in the construction of their own IEP 's. Unpublished Master's thesis, State University College at Brockport.
- Blackwell, W. H., & Rossetti, Z. S. (2014). The development of individualized education programs: Where have we been and where should we go now? *Sage Open*, 4(2), 2158244014530411. <https://doi.org/10.1177/2158244014530411>
- Boavida, T., Aguiar, C., McWilliam, R. A., & Pimentel, J. S. (2010). Quality of individualized education program goals of preschoolers with disabilities. *Infants & Young Children*, 23(3), 233-243. Doi: 10.1097/IYC.0b013e3181e45925
- Burunsuz, E. (2019). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanmasına ilişkin görüşleri (Tez no: 544939) [Yüksek lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi- Zonguldak]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Burunsuz, E., & İnce, M. (2020). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 530-544. <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.234.25>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. *Verilerin toplanması*. (24. baskı, s. 105-177) içinde. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Camcı-Erdoğan, S. (2020). Öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylerin eğitimine yönelik görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Erken Görünüm. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdersisi.663271>.
- Creswell, J. W. (2018). Beş nitel araştırma yaklaşımı. M. Bütün & S. B. Demir (Eds.), *Nitel araştırma yöntemleri* (3. baskı, s. 69-128) içinde. Siyasal Kitapevi.
- Çıkkılı, Y., Gönen, A., Bağcı, Ö. A., & Kaynar, H. Özel Eğitim Alanında Görev Yapan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlama Konusunda Yaşadıkları Güçlükler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 5121-5148. <https://doi.org/10.26466/opus.659506>
- Debbağ, M. (2017). Opinions of Prospective Classroom Teachers about Their Competence for Individualized Education Program (IEP). *Universal Journal of Educational Research*, 5(2), 181-185.
- Eldeniz-Çetin, M. ve Acay-Sözbir, S. (2017). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2221-2238.
- Esmer, B., Yılmaz, E., Güneş, A. M., Tarım, K., & Delican, B. (2017). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine ilişkin deneyimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1601-1618.

- Evyapan, G. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin öz-yeterlilik algı düzeyleri ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkındaki görüşleri (Tez no:627037) [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Fish, W. W. (2008). The IEP meeting: Perceptions of parents of students who receive special education services. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 53(1), 8-14. <https://doi.org/10.3200/PSFL.53.1.8-14>
- Fırat-Durdukoca, Ş. (2015). Özel eğitim dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 651-666. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8451>
- Gülen, T. (2010). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) nasıl hazırlanır?* https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_6082.htm adresinden 21 Mart 2021 tarihinde alındı.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma. *Veri toplama*. (2. baskı, s. 103-136) içinde. Seçkin Yayıncılık.
- İlgar, Ş. (2017). Öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerle ilgili farkındalığının incelenmesi (İÜ Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi örneği). *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 313-338.
- İlik, Ş. Ş. (2019). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlamaya uygulamaya ve izlemeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 485-495. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2569>
- Kapucu, R., Aydoğdu, A., & Benli, A. N. (2020). Ortaokul kademesinde kaynaştırma eğitimi gören öğrencilerin uyum becerilerine ilişkin öğrenci öğretmen, veli ve öğrenci görüşleri: Bir durum çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 34-47.
- Kargın, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 1-13.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Özel eğitim. S. Eripek (Ed.), *Özel gereksinimli bireyler ve özel eğitim* (1. baskı, s. 3-13) içinde. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kızıltepe, Z. (2021). Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları. F. N. Seggie, & Y. Bayyurt (Eds.), *İçerik analizi*. (3. baskı, s. 260-274) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kocaöz, O. E. (2019). Özel eğitimde fen ve sosyal bilgiler öğretimi. H. Mertol, S.L. Zorluoğlu & Ç. Akkanat (Eds.), *Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere fen bilgisi öğretimi* (1. basım, s. 87-100) içinde. Nobel Akademi Yayıncılık.
- Lee-Tarver, A. (2006). Are individualized education plans a good thing? A survey of teachers' perceptions of the utility of IEPs in regular education settings. *Journal of Instructional Psychology*, 33(4), 263-272.
- Leymun, Ş. O., Odabaşı, F., & Yurdakul, İ. K. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 367-385.
- Lynch, S., & Adams, P. (2008). Developing standards-based individualized education program objectives for students with significant needs. *Teaching Exceptional Children*, 40(3), 36-39. <https://doi.org/10.1177/004005990804000303> Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_07072018.pdf

- Musyoka, M. M., & Clark, M. D. (2017). Teachers' perceptions of individualized education program (IEP) goals and related services. *Journal of Developmental and Physical Disabilities, 29*(1), 5-23. <https://doi.org/10.1007/s10882-015-9462-0>
- Özan, S. (2019). Sınıf öğretmenleri ve psikolojik danışmanlık öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı sürecine ilişkin deneyimleri (Tez no:597056) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi- İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Öztürk, C. Ç., & Eratay, E. (2010, Aralık). Eğitim uygulama okuluna devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 10*(2), 145-159.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. M. Bütün & S. B. Demir (Eds.) *Nitel desenler ve veri toplama* (2. baskı, s. 207-428) içinde. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Royer, D. J. (2017). My IEP: A student-directed individualized education program model. *Exceptionality, 25*(4), 235-252. <https://doi.org/10.1080/09362835.2016.1216850>
- Sarıgöz, O. (2019). The opinions of primary school teachers on individualized education. *Turkish Studies, 14*(6), 3459-3474. DOI: 10.29228/TurkishStudies.37330
- Silverman, D. (2018). Nitel Verileri Yorumlama. E. Dinç (Ed.), *Veri analizi*. (5. baskı, s. 153-194) içinde. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Simon, J. B. (2006). Perceptions of the IEP requirement. *Teacher education and special education, 29*(4), 225-235. <https://doi.org/10.1177/088840640602900403>
- Slade, N., Eisenhower, A., Carter, A. S., & Blacher, J. (2018). Satisfaction with individualized education programs among parents of young children with ASD. *Exceptional Children, 84*(3), 242-260. <https://doi.org/10.1177/0014402917742923>
- Söğüt, D. A., & Deniz, S. (2018). Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*(2), 423-443. <https://doi.org/10.17556/erziefd.402532>
- Şahin, A., & Gürler, B. (2018). Destek eğitim odasında ve kaynaştırma ortamlarında çalışan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecinde yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Journal of Social Sciences/Sosyal Bilimler Dergisi, 29*(29), 594-625. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.437206>
- Şahin, H. (2012). The development of individualized educational programs in Turkey IEP applications. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 46*, 5030-5034. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.381>
- Taşdemir, M., Taşdemir, F., Keskinçilic, V., Köksal, C., & Şahin, C. (2017). Bireyselleştirilmiş eğitim programları üzerine bir durum çalışması: Kırşehir ili örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 6*(3), 199-209.
- Tekin-Ersan, D., & Ata, S. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmasına ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(1), 162-177. <https://doi.org/10.24315/trkefd.366706>
- Timothy, S., & Agbenyega, J. S. (2018). Inclusive school leaders' perceptions on the implementation of individual education plans. *International Journal of Whole Schooling, 14*(1), 1-30.
- Toprak, Ö. F. (2018). Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin ekip üyelerinin deneyimleri: Bir ortaokul örneği. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1983). Sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709-19821018.pdf>
- Vuran, S. (2003). Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi. O. Gürsel (Ed.), *Bireyselleştirilmiş eğitim programları* (s. 1-12). Anadolu Üniversitesi Yayını
- Yaman, A. (2017). Kaynaştırma modeli ile eğitilen öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının eğitim ve uygulanmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya].
- Yaralı, D. (2016). Öğretmen adaylarının özel eğitim dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 59-76.
- Yazıcıoğlu, T. (2018). Kaynaştırma uygulamalarının tarihsel süreci ve Türkiye’de uygulanan kaynaştırma modelleri. *SBE Dergisi*, 8(1), 92-110. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.420028>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., & Batu, E. S. (2016). Farklı branştan ilköğretim öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı, yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(3), 247-268. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdersisi.267316>
- Yüksek Öğretim Kurulu (2007). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf>
- Yüksek Öğretim Kurulu (2018). Fen bilgisi öğretmenliği lisans programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Fen_Bilgisi_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
- Yüksel, B., Oğur, Ö. ve İşbilir, A. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (Bep yeterlilikleri: Bir karma yöntem çalışması. *Asya Studies*, 4(14), 1-17.
- Zeitlin, V. M., & Curcic, S. (2014). Parental voices on individualized education programs: ‘Oh, IEP meeting tomorrow? Rum tonight!’. *Disability & Society*, 29(3), 373-387. <https://doi.org/10.1080/09687599.2013.776493>

Extented Abstract

Introduction

Individualized education program is a program in which the necessary targets and services are determined by an expert team in accordance with the academic achievements, skills and development of the students with special educational needs. Teachers are involved in the preparation and application of IEP actively. Due to the fact that teachers play an important role in achieving the educational goals of the students by facilitating the learning process of the students with special educational needs and controlling the classroom arrangement and management educators must have the competencies of preparing IEP.

Accordingly, it is emerged as a necessity for the teachers to take special education courses in the undergraduate program so as to have information about special education, to recognize the students

with special educational needs and to have the sufficient knowledge level about the education of the students with special educational needs. When the literature is examined, enough importance has not been given to the studies on IEP for branch teachers. However, due to the fact that inclusive education has become common, it is vital for special education teachers as well as branch teachers to reach a certain information level for the education of students with special needs. Considering this situation, it is aimed to figure out the awareness of PST who took special education courses about IEP.

Method

The study was carried out by using the design of case study. The case study method was used because the awareness of PSTs about the IEP was determined as the situation, and an in-depth research will be made for this in the study. The study consists of 8 male and 23 female, 31 4th grade teacher candidates, who still continue their education at science teacher undergraduate program in the university of Süleyman Demirel.

Data were collected through a semi-structured interview in the study. The interviews were recorded on voluntay basis and recordings were not used for any other purposes. The interviews lasted for about 15-20 minutes.

In the study, the collected data were analyzed why using content analysis method. Considering the answers given by the participants and the information about IEP in the literature, 27 different codes were formed by the researchers. The formed codes were analyzed by an expert and in accordance with the expert's opinions similar codes were combined and regulated as 24 codes.

Results

While PSTs are figured IEP as a plan a program prepared for students with special needs (f:17); they described it as a plan/program (f:1) prepared in accordance with the least family and teacher needs. In addition, the PST's described as a plan prepared for specially individual (f:6); the plan/program prepared for students with any disabilities (f:4); the program/plan with special needs (f:3) and the plan/program that should be prepared to meet the needs of the families or teachers who have students with special needs (f:1).

While there are 25 PSTs who have partial knowledge about the classification of students with special needs; there are 6 PSTs with little knowledge level. When the answers given by the PSTs are analyzed PST frequently remarked that IEP was prepared most for students with visual disability (27) least for the students with chronic diseases (1) and for the students with emotional behavioral disorders. As for the situation of knowing the members of the IEP development unit it was observed that 12 PSTs were partially in formed and 5 PSTs didn't have enough information about this issue. The frequency members and percentage valves for the PST's knowing the preparation stages of IEP are given. According to the results found it is observed that %26 (f:28) of PSTs between 1-2; %55 of PSTs (f:17) between 3-4; %16 (f:5) of PSTs between 5-6 and %3 of PSTs (f:1) 7; indicates the IEP preparation stages.

Conclusion and Discussion

In the light of the research results, it was seen that all of the PSTs made the definition of IEP. However, it was extrapolated that they had the basic knowledge about the definition correlatively, in the research made it was extrapolated that a great majority of teachers could give the definition of IEP. In addition, the results of the research according to the knowledge level of PSTs about students with special needs' are included. As regard to the results, it has been divulged that the knowledge level of the most of the PSTs for the classification of students with special needs is partly. In addition, it has been stated that a small numbers of PSTs have low level of information on this subject. According to the other result of the same findings PSTs mostly thought that IEP is prepared for the student with

visual disability, mental disability, auditory impairment and learning disabilities. In the other result of the study, it was revealed that PSTs know the members of the IEP development unit. According to this result, it was revealed that 14 of the PSTs know majority or most of the members of the IEP development unit; 12 of them know partly and 5 of them know only a small part of them. When looked generally, it has been extrapolated that the must of the PSTs don't have sufficient information level on this issue. Other vital factor in identifying the awareness of PSTs towards IEP is revealing their state of knowledge about the IEP preparation stages. Accordingly, IEP preparation stages were asked to PSTs. As a result of what has been achieved majority of the PSTs have partial information about the IEP preparation stages. It was figured out that other PSTs have information about the preparation stages of IEP. In the circumstances, it was extrapolated that must of the PSTs didn't have sufficient information about the preparation stages of IEP. In paralld with the results got, it was deduced that teachers had difficulties in applying the IEP preparation stages and their cognisance about the preparation of IEP was inadequate.